

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unității” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joia și Sâmbăta.

Potop.

In ziua aceea s'au desfăcut
toate izvoarele adâncului și
șghiaburile cerului s'au des-
chis.

In ziua de Rusalii, când Spiritul Sfânt s'a coborât în limbi de foc asupra apostolilor, deschisu-s'au izvoarele norilor și ploaie a ploat asupra pământului acesta locuit și cultivat în mare parte de oameni miseri și lipsiți, cari existența și-o bazează pe rodirea lui. Și apele s'au pornit pe coastele munților la vale, vântul primăverii înmuiat'a și zăpezile adâncurilor și iată că deodată mare s'a făcut apa și a cutropit tot ceea ce în cale i-a stat. Bănatul e azi făcut într-o pustietate. Apele Timișului, a Bistrei, a Berzavei, a Carașului și Cernei au devastat bogatele lui plaiuri. Pe valurile devenite mări înnoată cadavrele vitelor și oamenilor, în urmă-le se nămolesc satele, orașele, iar celce și-a putut scăpa viața fugă cătră munte. Holde nu mai sunt, erburi mai puține, vitele li-s'au înecat, bucatele, galițele, lemnele de foc, mobile, unelte, pomii din grădină au fost smulși de apele atotcutropitoare, iar pe oameni bolnavi, neputincioși, copii și schilavi, pe cari îndurarea și eroismul altora i-a scăpat dela moartea apelor. Așteaptă miseria, foamea subțiră cine știe care șopru sau adăpost improvisat.

Pe valea Timișului n'a rămas localitate neatinsă de groaznicul flagel, apele au rupt și gaturile și liniile drumurilor de fier și s'au năpustit ca fiarăle flămânde asupra ținutului bogat, care înflorea și împodobește câmpia minunată dintre Murăș și Dunăre. Din treisute, patru sute de case ale satelor n'au rămas douăzeci întregi, celelalte s'au prăbușit în valul blăstămat, care pe uliți ajunsese înălțimea de patru

cinci metri. Lugoju românesc s'a pustiit și până acuma treisute de case s'au surpat, iar o mulțime de altele stau gata să se prăbușească, încât administrația a fost silită de a eloca pe locuitori și a demola locuințele lor cu sutele — până la altă dispoziție. Caranșebeșul, Bocșa Reșița, mai ales aceasta, Cebza, unde s'au surpat treisute de case, Nădragul și valea Bistrei întreagă e icoana unui potop, cu care cel din 1910 nici compara nu se poate.

Și pe urma acestor ne mai pomenite revărsări de ape — miserie, plâns, foamete. Oameni, cari erau ieri încă în bunăstare, azi sunt cerșitori, fabrici cari înflorau și în cari câștigau lucrătorii pâne pentru atâția de acasă, azi s'au făcut nimica, băile sunt înecate, magaziile comercianților înnoată în apă, podurile, drumurile nimicite — din țară civilisată, regulată cum ne-am datat a ne considera, am ajuns a fi pustie și loc sălbatec. Ce va fi de bieții oameni? Ce va fi de locurile lor? Ce va fi de cei ce au luat arânda pământurilor boierești, cari sunt datori și angajați cu averea lor, pe care li-a dus-o apele? Munca unui secol a fost nimicită în câteva zile și câți nu vor fi de aceia, cari de abia își vor fi venit în ori — cu ajutorul băncilor, — în urma potopului din 1910, și azi i-a ajuns a doua lovitură de moarte. E plin Bănatul de nenorociți, spitalele, casarmele, casele publice și cele private gem de aceia, pe cari îndurarea creștinească îi adăpostește.

Și potopul de acuma e al doilea în stilul acesta grozav în decurs de doi ani. In 1910 un alt potop a măturat într-o noapte satele, orașele, fabricile și vitele în apele Dunării — pustiind tot ce mâna omenească a creat cu pricepere și calcul pe ani înainte. Societatea s'a cutremurat atunci, monarhul a trimis una sută

de mii celor nenorociți, oameni milostivi au sărit întru ajutor acestui picior de raiu al țării ungurești. Și pe când era să uităm aceea groaznică catastrofă iată la doi ani alta — în proporție mai grozavă, mai pustiitoare decât cea dintâiu.

Bine dară ce e aceasta, se va întreba orice om cu scaun la cap? In Europa trăim oare noi? Ori prevedința divină anume alege aceasta țară binecuvântată, ca să ne bată tot la doi ani cu apă de ploaie? Căci adevăr e: iarna a fost bogată în zăpadă, primăvara a fost ploioasă, luna lui Maiu a fost poate prea cercetată de ploi, dară oare numai la noi a fost calamitatea aceasta? Țara noastră e în Europa de mijloc, unde mai sunt o grămadă de alte țări și totuși din nici una nu se aude strigătul acesta de durere, de miserie și — moarte, ca la noi. Acum e anul a exundat Rinul și orașele de pe țărmul lui au ajuns a fi inundate, dar cu toate aceste de așa catastrofă, ca un colț de țară să-și vadă nimicita toată existența și averea sa — nu sunt exemple. La noi, care și-a mântuit sufletul în oase e încă fericit, de cumva nu sunt mai fericiți aceia vre-o șasezeci, pe cari potopul actual i-a înecat.

Când ne dăm iară și iară obolul nost acestor nenorociți, cari azi sunt cerșitori și peritori de foame, când sufletul nost creștinesc îi compătimește cu toate ale lui puteri, ne cuprinde mare îngrijorare în fața acestei nenorociri, pe care vrem să o atribuim mai mult superficialității omenești și lipsei de prevedere a celor dela cârmă. Întrebăm ce au făcut guvernele, ca se prevină o a doua catastrofă, ca și cum a fost cea din 1910? Și mai întrebăm, că până-ce se continuă politica agrară a unui Darányi, care își bătea capul cu colonizarea ciangăilor și a haimanalelor, ce s'a făcut, ca să se re-

guleze riurile, să se canalizeze și prevină unei catastrofe, ca și care a venit acum asupra ținutului binecuvântat al Bănatului? Și până-când pentru școli de stat sunt milioane în bugetul țării, unde sunt banii pentru regularea Mureșului, Oltului, Someșului și a celorlalte riuri, cari vor fi altfel o vecinică plagă pentru locuitori, până-ce norii vor trece pe de-asupra noastră? Unde sunt scursorile canalele, dispozițiile preventive, ca nici o ploaie să nu poată surprinde ținutul și să lase oamenii la sapă de lemn? De când s'a regulat Tisa a mai exundat nu-i vorbă, dar nu a devastat ca riurile din Bănat. Dunărea de asemenea e bine ferecată în alvia sa. Cum rămânem cu celelalte riuri? De ce nu se dau milioanele pentru o astfel de apărare a țării, de ce se cheltuesc pentru utopii, iar țara se pustiește și familiile emigrează? În Europa suntem noi? Oare poate-se așa ceva în Franța, Germania, Anglia ori chiar în Holanda? Ce ar zice Szechenyi al D-nealor, când ar vedea roadele unei astfel de politici naționale?

Nu ne îndoim, că potopul l'a trimis Dumnezeu pentru păcatele noastre, dară mai zicem și aceia, că dacă ar fi fost oamenii, cu mai multă prevedere și politica „națională“ nu i-ar fi orbit, ca să meargă înainte

cătră utopii, s'ar fi putut regula de mult riurile și scăpa țara de astfel de primejdii. Așa se vede însă, că blăstăm mare e asupra noastră, țeară e bogată și bună — numai oamenii, oamenii....

Din dieceza de Lugoj.

Conform făgăduinței dau în următoarele darea de samă prezentată de Ilustr. Sa Peasf. Episcop Vasile Hossu asupra activității sale ca Episcop al Lugojului.

Veneratului Consistor plenar al diecezei gr. catolice române de Lugoj.

Venerat Consistor plenar!

În ajunul plecării Mele din fruntea diecezei de Dumnezeu păzite a Lugojului, cred a împlini o datorie, când despre activitatea Mea de episcop al acestei dieceze, desfășurată din ziua 27 Septemvrie 1903 și până azi, vă prezint următoarea dare de seamă.

I.

Înșive martori îmi sunteți, cum am răspuns datorințelor personale, împreunate cu înaltul meu oficiu de episcop, cari datorințe sunt înșirate deamăruntul în cap. I. a Statutelor diecezane din anul 1882. Știți, că în toate sărbătorile de căpătenie de peste an am celebrat slujbele sacre în biserica noastră catedrală ori în bisericile parohiale, din dieceză, pe cari le cercetam ori le consacram, și că totdeauna m'am nizuț a vesti poporului credincios cuvântul evangheliei; că afară de cazuri legitime, impuse ori în urma oficiului însuși, ori în urma stării sanitare, am observat în tocmai datorința reședinței; că toate afacerile guvernării diecezane le-am condus însu-mi, și că pe toți, căți v'ați apropiat de Mine v'am întimpinat cu dragoste de părinte și cu ospitalitate prevenitoare.

II.

O datorință însămnată, ce ss. Canoane o impun episcopului, ieste vizitarea diecezei. Acestei datorințe încă m'am silit a răspunde după putință, vizitând de fapt 125 din cele 163 parohii ale diecezei, unele chiar de 2—3 ori. În partea banatică a diecezei au rămas nevizitate numai parohiile: Jezvin, Tirnova și Gerliște. Pretutindenea am vestit cuvântul lui Dumnezeu și am ascultat și mărturisirile sacramentele credincioșilor și am cununat multe părechii de concubinari, ca astfel să arăt uriciunea aceluia traiu fără Dumnezeu, și frumsețea vieții conjugale binecuvântate de s. biserică.

FOIȚA.

Gitta

(După Hevesi.)

Aș vrea să scriu în poezie, de câteori numai mă gândesc la ea. Să-mi înmoi peana în picuri de rouă, când ti scriu numele. Inima-mi devine primăvărată, iar eu cad în delicia de mirosul viorelei, dacă îmi apare figura ei frumoasă și simpatică. Dacă mă cugetam la ea îmi apărea ca o zină a tinereții mele fragede. — Mi-o păstram în inimă ca pe un fenomen miraculos, ca pe o floare albastră, răsărită în patria poveștilor și sădită pe pământ de mâni divine. —

Această zină albastră, această floare gingașă, care glăsuște așa de liric și sentimental, nu-i alta decât mica Gitta, pe care o zării în haine albastre pentru primadată și care pentru mine a rămas ceea-ce e raza de soare pentru un boboc de roză, care își deschide pentru întâia oară petalele.

Când am văzut-o mai întâi — pe bină — am simțit ca și când mi-ar fi plesnit ceva în partea stângă a trupului. M'a cuprins o durere dulce. Am simțit că soarele, că... ei, ce mai și vorbesc, am simțit ceea-ce simțește fiecare student de șaisprezece ani, când

inima îl învață la ceea-ce nu-i capace să-i propună nici chiar profesorul: prosodia. — Deodată lumea începu să rimeze înaintea mea — inima-mi bătea în hexametru și ritmuri frumoase de versuri anacreontice îmi șoptea întreg universul. În inimă mi s'au furisat presupuneri și dorințe ascunse, când o zării mai întâi, sau spunând adevărul, m'am înamorat în Gitta.

*

Zori de primăvară, ivirea aurerei: e primul amor.

E primul deliciu al unei inimi, ce se trezește. Nu-l voi uita nici când. Nici nu s'ar putea așa ceva.

Nevinovăția-ți curată îmi luminează amintirile întunecate ale trecutului și eu îți păstrez suvenirea fermecătoare, până când neagra noapte a veșniciei, nu se coboară asupra ochilor mei.

Aproape chiar și acum îmi tremură peana — măcar de atunci multe roze și-au scuturat petalele! — dar totuși îmi tremură peana când scriu numele acele mici zine: Gitta!

De câteori în suspinurile-mi amoroase, nu i-am exprimat nopți întregi frumosul ei nume! De câteori n'am tresărit, că buzele-mi aprinse de dragoste ferbinte au exprimat numele ei: Gitta!

Gitta, te iubesc! Gitta, te ador! Gitta, ah Gitta!

Eram de șaisprezece ani și sufletul meu era curat, ca o floare.

Și când am observat-o, inima mi-a izbucnit în flăcări.

Și n'am mai avut liniște nici ziua, nici noaptea.

Mă topeam de dorul ei, ca oarecând Narcis.

N'a fost reprezentație dela care eu să fi lipsit, dacă Gitta încă avea rol. — Nu știu dacă a simțit, dar a trebuit să simță când pășia pe bină, că o inimă înflăcărată se sbătea pentru dânsa. Și n'a putut pași nici când fără ca un buchetaș cât de mic de viorele să nu-i decoreze haina.

Și eu bucuros am adus orice jertfă, căci ea era vieța vieții mele... era o rază primăvărată a simțirilor mele slabe.

Și era frumoasă Gitta, frumoasă ca un boboc de roză!

*

Urmăream fiecare pas al ei.

Nu mă îndestuliam să o văd numai pe bină. Doriam să o văd și ziua; mi-a plăcut să o văd totdeauna. — De fapt o vedeam în vis și o vedeam și treaz când visam de ea. O vedeam în realitate adeseori, căci mă plimbam numai în jurul casei ei, și de pleca undeva, o petreceam așteptându-o până se va reîntoarce.

Mi-se cutremura sufletul, când o vedeam, că se apropie, și cât de tare mi bătea inima, când mă observa și ea.

III.

O mare și sfântă datorie am împlinit și prin consacrarea de biserici, folosind asemenea ocazii și pentru hirotonirea de preoți, cu intențiunea, de a stârni în credincioși venerațiunea către sfintele biserici și către sublimul stat preoțesc. Cu totul am consacrat 10 biserici, și anume în comunele: Paroșeni, Lupeni, Petromani, Folia, Tămioara, Chizdia, Parța, Sân-Nicolau-mare, Vărădia, Bălinez.

IV.

Deosebită îngrijire am dat creșterii clerului tânăr. În 1903 am găsit 15 teologi, de atunci am reușit a avea în medie 26—28 clerici la an, așa că primind fără greutate din partea înaltului guvern sumele trebuincioase pentru creșterea clerului tiner, am putut sista primirea de teologi moraliști, și acum avem la studii numai teologi sistematici, primiți exclusiv numai pe lângă producerea atestatelor de maturitate.

Cu totul am sfințit 49 preoți, dintre cari au fost teologi 43, iar moraliști numai 6, și pe când la anul 1903 numărul preoților moraliști era 90 din 166, azi au rămas 68 din 166.

Toate îngrijirile însă pentru creșterea unui cler mai luminat și mai întocmit lipselor timpului de azi păreau a rămâne fără efectul întru toate dorit în urma împrejurării, că eram și suntem necesitați a ne crește generația nouă a clerului diecezan în seminarii străine, unde sunt alte jurstări și alte lipsuri, și de unde prin urmare este cu neputință a dobândi un cler întru toate corespunzător lipselor speciale ale acestei dieceze.

Considerațiunile aceste m'au îndemnat, să reiau cu toată energia acțiunea binecuvântărilor mei înaintași pentru înființarea Seminarului diecezan. În scopul acesta încă

în anul 1906 am așternut direct Majestății Sale un preasmerit memoriu, rugându-l și cu graiu viu să pună cunună creațiunei Sale, care este aceasta dieceză a Lugojului, prin înființarea faptică a Seminarului diecezan, promis Sfântului Scaun Apostolic încă la întemeierea diecezei. De atunci în repetite rânduri am avut fericirea, să fac pomenire Majestății Sale de cauza Seminarului. Și rugămintea Noastră a aflat ascultare. Excelența Sa ministrul actual de culte și instrucțiunea publică a binevoit cu scrisoarea sa de dno 17 Martie 1911 Nr. 24566 a pune în prospect acordarea unui împrumut pe amortizație de 350,000 cor. pentru clădirea Seminarului, având a se acoperi ratele de amortizație din bugetul ministerului de culte, iar pentru intertenția anuală a Seminarului a promis în aceeași scrisoare ajutorul rececut din fondul religiosei.

De atunci planurile Seminarului sunt așternute înaltului minister spre reviziune și sperăm, ca în proximele zile să și sosească împreună cu concesiunea de a se contracte împrumutul amintit mai sus. Atunci se va putea da edificarea în întreprindere, și la caz favorabil, cu 1 Octombrie anul viitor, ori cel mult cu 1 Octombrie 1914 se va putea inaugura Seminarul acesta diecezan, spre mărirea lui Dumnezeu și vecinica pomenire întru binecuvântarea Majestății Sale regelui nostru apostolic Francisc Iosif I pe carele Atotputernicul Dumnezeu să-l păzească fericit încă întru lungime de zile.

V.

Cultului dumnezeesc peste tot, și deoarei bisericilor din dieceză în locul prim podoabei bisericii noastre Catedrale i-am dat atențiunea cuvenită. Am stărut în repetite rânduri și chipuri pentru ținerea în curățenie a bisericilor, și acestui Consistor plenar îi propunem nește statute pentru în-

frumșetatea bisericilor, dorind a atrage la acțiunea aceasta atât de cuvioasă femeilor noastre, a căror gust artistic și simț pentru tot ce e frumos ie de obște recunoscut.

Biserica Catedrală pe calea Patronatului s'a reparat din afară în anul trecut. În lăuntru s'a ridicat peste altar un frumos baldachin, împodobit cu patru iceane ieșite din penelul măestrului Smigelschi; s'a argințit din nou candela și toiagul arhieresc, s'au reparat crucile capitulare și episcopoească, am procurat un nou toiag artistic, lucrat în Germania, de argint masiv cu pietrii scumpe, după desemnul pictorului Smigelschi, care a costat 1200 cor.; ornatul prețios arhieresc donat la înființarea diecezei din partea Majestății Sale am lăsat a fi reparat radical cu spese de peste 500 cor. am procurat două ornate sacre arhieresti nouă, patru rânduri diaconegti, și mai multe rânduri ornate preoțesti, și în urmă o mandie nouă, care asemenea a costat peste 300 c.

Ca și personalul bisericii Catedrale să fie ajutat, am exoperat urcarea pausalului dela 1100 cor. la 6100 anual, prin ce prevederea lipselor acelei biserici pe îndelungat timp este asigurată și se poate crea și un fond stabil de rezervă.

În urmă toate bisericile din dieceză le-am provăzut tot cu ale mele spese cu Antimise nouă, sfințite de noi.

Și tot pentru ajutorarea bisericii catedrale am făcut o fundație de 2000 cor. lăsând a se celebra o liturgie în tot anul și pentru odihna sufletului fericitului nostru înaintaș Ioan cândva Oltean, pentru care o asemenea îngrijire nu era.

Tot pentru înălțarea cultului din biserica catedrală am stărut a se înființa reuniunea de cântări gr.-cat „Lyra“ care prin prestațiunile sale deja și-a agonisit recunoștința tuturor sufletelor bune.

Dar ea trecea pe lângă mine nepăsătoare, rece și nici pe dedeparte nu presupunea, ce simțesc eu, a cărui fantasmă și întreagă viața simțurilor mele mi-o fermecase. Trecea pe lângă mine ca și pe lângă alți străini, de cari nu se interesa de loc. De unde ar fi și presupus, ce mare de flăcări pustiitoare arde în inima acestui tânăr, și că ochii ei blânzi și albaștri au produs acest vifor înspăimântător?!

A și fost mai bine așa! Căci de speriat ce eram îndată m'as fi ascuns sub pământ de mi-ar fi aflat secretul, s'au ar fi recunoscut pe cel-ce trimetea în ascuns vioarele, ori dacă ar fi distins cu câteva cuvinte, agrăind pe adoratorul ei cel mai credincios și mai ascuns.

Cum mă durea inima, când se alătura cineva la ea pe stradă. Cu deosebire eram năcăjit pe un om înalt și uscățiv, cu o barbă pieptănată în două părți. Era funcționar la o bancă. — De câte ori Gitta mea vorbea cu el mai amicabil sau întâmplător îi suridea, mi se părea că cineva îmi întâpă inima cu un cuțit. Și totuși cât eram de fericit auzindu-o răzind așa de dulce și sonor ca o filomelă.

Eram jaluz de ea, dar vioarelele i-le trimeteam regulat... căci o iubiam.

*

Odată însă s'a revărsat asupra mea o fericire mare.

Ca și când s'ar fi despăcat întreagă

bolta cerească, iar paradisul mi-ar fi zimbbit cu toți îngerii lui.

S'a întâmplat, cu ocaziunea unei producții, că Gitta apărură pe bină, purtând pe piept buchetul de vioarele dela mine.

N'am voit să cred ochilor.

Dar era eschisă orice îndoială, buchetul meu de vioarele atârna acolo unde mie nici când nu mi s'a dat să-mi plec capul.

A voit doară să mulțumească necunoscutului care îi trimetea florile? Ori doară i-au plăcut florile? Ce știu eu?

Pentru un moment eram de convins, că purta buchetușul de vioarele pentru voia mea? Ce fericit m'am simțit.

Dar mi-a venit numai decât în minte, că de ar fi ea nici idee n'are cine i-a trimis florile. Nu, — atențiunea n'a fost pentru mine — a fost a necunoscutului, care-i ducea florile, și pe care a voit să-l seducă, să-i descopere totul.

Încă în seara aceea i-am scris câteva șire cu mâna tremurândă. Aș dorit să-i trimit sufletul în aceea epistolă. I-am mulțumit că a dat atâta atențiune florilor mele și am rugat-o să nu-mi ia în nume de rău de îi voi trimite și pe viitor. Vorbească florile în locul meu, spună ele tainele inimei mele etc.

De aici în colo, Gitta, în fiecare seară își arăta vioarelele pe bină. Priya cu ochii examinatori la public doar' va afla pe respectivul.

Adese mi-se părea că-și aruncă spre mine ochii ei albaștri. — Inima mi se sbătea.

Și trimiteam vioarele și pe mai departe. —

Căci Gitta era frumoasă, frumoasă ca un băbob de roză.

*

Și anii trecură...

Ce s'a întâmplat cu frumoasa Gitta? Unde au dispărut visurile din tinerețe?

Azi s'au coborât fulgi de zăpadă și mi-au albit deja părul...

De Gitta am auzit că s'a măritat. După cine? Nu știu.

Într'un oraș din provincie, deveni necredincioasă Thaliei și jură credință unui domn din elită.

Atât am auzit numai de frumoasa Gitta. —

*

Tinereța aceea a primăverii, deja de mult au înlocuit-o frunzele toamnice, când într'un club convenii cu un înalt oficial de stat. Era un om simpatic, cu care în fiecare zi făceam la masa obișnuită un „pique“.

Ne-am făcut buni pretini și vara când clubul începuse să se împrăstie, prietenul și-a luat adio dela mine, invitându-mă pe câteva zile în vila lui de vară, ce se afla în munții din apropierea Budapestei.

I-am promis că-l voi cerceta.

Mi-am și împlinit datorița și într-o

Și ca buna rânduială din biserica catedrală-parohială să fie deplin asigurată, am dat un regulament, în care până la detalii sunt regulate relațiile de drept și datorințele dintre curatorul bisericii catedrale și Veneratul de o parte și dintre parohul și curatoratul bisericii parohiale de altă parte.

(Va urma.)

Corespondințe.

Din Sătmar.

În comuna Tâmbăia din districtul protopopesc a Ardușatului în săptămânile acestea s'a introdus un lucru, care este vrednic de remarcat.

Actualul paroh, Alexandru Farkas, ca un părinte adevărat sufletesc cu durere a văzut, că poporeni lui, de altcum oameni harnici, tomători de Dumnezeu, bisericoși s'au dat foarte cu beutura. În duminică și sărbători îndată după ieșitul dela biserică se umplea crisma jidanului și sunau ulițele de chiotele celor beți. În Dumineca Tomei purcează din citatul: „Nici bețivii nu vor crezi împărăția lui Dumnezeu (I. Cor. VI. 10) le desfășură în predică dezastrul mare, ce-l face beutura în general — și în special la ei. Li provoacă, ca baremi duminicile și sărbătorile, cari sunt destinate pentru odihnă, pentru slujbă adevăratului Dumnezeu să nu o necinstească prin beție și prin alte păcate. Atât de pătrunzător le-a vorbit, încât a stors lacrimii din ochii tuturor. În duminica următoare le continuă predica și la fine îi provoacă, ca să-i promită cu toții, că în duminică și sărbători nu vor pune piciorul în crismă. La finea liturghiei apoi îi întreabă,

după-amiază de sărbătoare l'am cercetat în vila lui foarte elegantă.

M'a primit foarte amicabil și se grăbi să mă prezinte și soției sale.

În primul moment o și recunosci.

Era Gitta, frumoasa Gitta.

Și chiar și acum când și ea începuse a îmbătrâni, simțiam că tot sângele din vine îmi trece la inimă. O iubiam și acum.

Era și acum drăguță, deși era încărunțită, cu ochii ei vineți fermecători.

Am început a vorbi de orașul de care mă leagă atâtea amintiri plăcute.

Tata ei încă trada, că se bucură și acum de zilele petrecute acolo.

— O! Câte trofee am secerat acolo, și câte flori!... Dar mai cu drag îmi aduc aminte de buchetele de violele, pe cari o mână necunoscută și secretă le așeza în fiecare seară în budoarul meu...

O întrebai cam sficios:

— Și n'ai presupus, doamnă, cine ți-le trimitea?

Am știut numai că mi-le trimitea un student blând și sficios. Așa mi-ar fi plăcut să știu cine-i?

— Pentruce? — O întrebai?

— Ca să-i strâng mâna, să-i sărut gura nevinovată... Doar atunci eram așa de tineri.

*

Am stat zăpăcit un moment.

Dacă m'aș trada acum! Dacă i-ași spune că eu am fost studentul acela!

Dar am aflat de bine, ca secretul dulce de demult să-l păstrez, precum vecinic voiu păstra în sufletul meu amintirea Gittei, care oarecând a fost așa de frumoasă, ca un boboc de roză nedesvoltat... Trad. de Aurel G.

că primesc propunerea? Nu s'a aflat nici unul, care să desaproabe, ci e un singur om promit, că îndemnați de cuvintele pătrunzătoare vor încunjura crășma. Cu lacrimi în ochi mulțumesc părintelui lor sufletec de bunăvoință și de grija ce li-o poartă. Nu pun jurământ, nu se leagă prin scris și totuși de atunci ți-e mai mare dragul să mergi de-a lungul uliței prin Tâmbăia în duminică și sărbători. Vezi oameni frumoși, treji, îmbrăcați sărbătorește adunați ici colea cât la sfaturi. Cât la glume, iar crășma iese goală. Nime nu s'a pus piciorul în duminică și sărbători în crășmă. Jidanul e mănios foc și pară, căci până acum și în Tâmbăia era drept proverbul „Sărbătorearea românului e bucuria jidanului“ dar Tâmbăienii au întors proverbul, căci azi în Tâmbăia sărbătorearea românului e supărarea jidanului, pentru că în duminică și sărbători nu vede dela ei nici un filer.

Am aflat de bine să comunic fapta aceasta a Tâmbăienilor și a parohului lor, vrednică de toată lauda, ca să fie imitată și în alte locuri locuite de români, căci în general cel mai mare năcaz a poporului nostru este alcoolul.

Românul e lucrător, silitor, crutător până nu i-se urcă alcoolul în cap, atunci uită de casă, de masă, uită de copii și de nevastă, îl împinge la năcaz, la risipă, la păcat și nefericiri.

Au probat în multe locuri de au adus hotăriri să închidă crășmele în Duminică și sărbători, dar ici-cole de și au fost aprobate prin comitat, le-au nimicit ministrul. Am cetit despre proba de abstenență deplină, nu știu cum succede, dar cred, că rezultat mare și îndelungat nu poate avea, căci e greu de crezut, că o comană întreagă să fie de odată abstenență. Zelosul paroh din Tâmbăia ne-a arătat calea pe care trebuie să purcedem. Generația de acum încunjură crășma în duminică și sărbători, următoarea: și în celelalte zile, iar a treia generație o putem aduce la abstenență deplină.

Pot fi mândrii Tâmbăienii, că au un preot așa de bun, zelos și binevoitor, cum e Ales. Farkas, iar ei, că are credincioși atât de ascultători și bravi. Iar noi, iestealalți păstori sufletești să probăm ceia ce s'a făcut în Tâmbăia. Deși nu ne va succede așa de odată, ca și în Tâmbăia, dar vom afla o mare parte dintre credincioși, cari ne vor promite că nu vor cereata crășma în Duminică și sărbători și cu timpul se vor întoarce și ceilalți cât îndemnați de exemplul bun al celorlalți.

E de înseput odată lupta serioasă în contra alcoolului. Ce a succes în Tâmbăia, cu ajutorul lui Dumnezeu o să ne succedă și nouă.

Un preot.

Din Valea Jiului *)

Adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din ținutul Hațegului.

Învățătorii gr.-cat. din ținutul Hațegului și-au ținut adunarea generală ordinară în frumoasa școală gr.-cat. din Coroișteni-Vulcan, în 6 Maiu a. e. (Sf. George). —

Dimineata la 8 ore s'a celebrat serviciul divin în biserica din Vulcan: cu invocarea s. Spirit prin Reverendissimi Domni Dr.

*) Întârziată din lipsa de spaț

Iacob Radu canonic în Lugos, Dr. Valer T. Frent vicar for. epp. în Hațeg, Claris. Dr. Dr. N. Brinzeu paroh Vulcan, On, Dn. Sept. Ionaș paroh Totești; iar răspunsurile le-a dat corul învățătorilor. La finea s. Liturghii Rdss! Dn Dr. I. Radu a ținut o predică despre s. George, arătând că și noi credincioși să suferim toate pentru credință. —

După aceasta cu toți ni-am dus spre școală, unde Rdss dn dr. I. Radu, președintele reuniunii deschide adunarea, salută pe Sp. dn Popp Péter, subinsp. reg. de școală, pe Rdss. dr. V. Frent, pre Claris. dn dr. N. Brânzeu.

La acesta răspunde fie-care-și pornit reuniunii ajutorul d-lor, ca să prospereze pe calea progresului. —

Ni-a onorat prezența St. d-lor dnii: dr. N. Olariu adv. Petroșeni, dr. V. Pecol adv. Petroșeni, Claris. dn dr. R. Mic preot Petroșeni. M. on. dn N. Zugrav paroh Uricani, corpul învățătoresc dela școala societății Salgotarjau și dela școala comunală din Vulcan, St. dn A. Pop, farmacist și primar, St. dn Krausz S. notar com. ea reprez. adm. iar M. on. dn A. P. Bologa adm. protopopesc în Lupeni salută adunarea telegrafice.

După acestea dl Șerban Șerban inv.-v. preș. reuniunii prin un discurs frumos, despre munca culturală salută adunarea deschisă prin președinte.

Se dă cetire scriptei P. Ven. Ordinariat gr.-cat. de Lugos, care se ia spre cunoștință cu umilire fiască și se decide trimiterea unei telegrame Ill. Sale dlui episcop Dr. Vasile Hossu de uromătorul cuprias:

Reuniunea învățătorilor exprimă buaului Părinte omagiu și adâncă venerațiune dorindu-I sănătate și viață îndelungată. Se ia cu drag la cunoștință scrisoarea reuniunii surorii din ținutul Lugosului.

Se constată cumcă lipsesc numai trei membri cu scuză (I. Căstea, P. Dariu și I. Drăgan).

Se cetește raportul comitetului central, care e predat comisiei I. compusă din dnii Sept. Ionaș, Andreiu Greca și Ioan Ciora. Din raport relevez cumcă averea reuniunii face cu finea an, 1911. 2743 cor. fil, că biblioteca reun. are 364 opuri în 467 tomuri și fascicule, 495. Membri reun. sunt 11 an. 48 tondatori și 63 ordinari. —

Cenzurarea rațiunilor și budgetului se conerede dlor F. Gliga, E. Oltean și P. Turcu. Pentru incasarea tacselor se esmit dnii dr. N. Brinzeu. B. Voiu și A. Lupan.

Se prezintă propunerile înaintate de dnii I. Ciora și I. Zepa. —

La premiul pus de Reuniune (20 C.) pentru tema: „Metodul propunerii limbei române“ intrând un operat, după raportul verbal al dlui I. Ciora se deserne premiul în aur autorului Andreiu Grecu operatul se va publica în organul „Foaia scolastică“.

Conferința dlui F. Gliga e schimbată în program pre după amiază, în locul căreia dl Ș. Șerban a vorbit despre cultivarea pomilor, care e ascultat cu atențiune de cei prezenți, între cari a fost și mult popor.

Urmează 10 minute pauză.

După pauză ședința e deschisă de vice-preș. reun. dl Ș. Șerban, care roagă pe dl inv. local B. Voiu a prelege din l. română.

Inv. local prelege elevilor din cl. III. bucata de cetire: „Cea dintâi mâncare de cartofi“ și cl. V. „Primarul din Kolozsvár. —

La orele 1 p. m. v. preș. închide ședința după care am luat cu toții prânzul comun în sala teatrului „Urania“ (Krausz F.).

Ședința II.

Înainte de începerea ședinței toți cei prezenți sau fotografiați în grup.

În numele com. I. raportează Dl. I. Ciura, iar adunarea a aprobat raportul și-l i-a la cunoștință.

Dl. F. Gliga raportează cumcă au aflat în ordine rațiunile, le recomandă spre aprobare, precum și bugetul, ceea ce adunarea aprobă și ia la cunoștință.

Cl. dn. dr. N. Brinzeu raportează cumcă sau înscris noi membri fondatori d-nii: Alimpiu Suci paroh Iscroni, dr. N. Brinzeu paroh Vulcan, Ales. Papp farmacist Vulcan, Ales. Krausz notar Vulcan, dr. N. Olariu avocat Petroșeni, dr. Valer Pocol adv. Petroșeni, G. Todoran paroh Paroșeni, N. Zugrav paroh Uricani, Septimiu Ionaș paroh Totești, iar membrii ordinari d-nii: Pompilia Berariu, Candin Gliga și Ales. David, și cumcă s'au încasat 84 cor., adunarea ia act cu plăcere și-i decretează de m. fondatori ordinari.

Propunerile d-nii I. Ciura se primesc toate. Relevez din ele, postul de revizor diecezan școlar, învățământul continuativ, cursurile de analfabeți, monografiile școlare și compunerea: Memorialului iubilare al reunii; care memorial va fi redactat de v. preș. Reuniunii noastre dl. Șerban Șerban spre care scop adunarea îi asignează deocamdată 100 coroane.

Dl. F. Gligai și cetește dizertația bine succesă, despre: „Insemnătatea reuniunilor învățătoresci“, care a fost ascultată cu vie atențiune.

Criticându-se prelegerea practică ținută de dl. B. Voiu se declară de succesă, iar dizertația dlui F. Gliga de bine succesă și autorul e rugat a-o publica în organul reuniunii.

D-nii Ș. Șerban și A. Grecu raportează despre adunarea reuniunii inv. gr. cat. din arhidieceză în chestia orfelinatului, lăsând să urmeze raportul delegatului dl. Ioan Ciura la ancheta din 10 și 11 April a. e. cari se iau spre știre și se decide ca fiecare învățător să se înscrie ca membru ordinar cât mai îngrabă solvind taxa de 10 cor.

La propunerea președintelui adunarea declară de membri onorari ai reuniunii pe P. on. d-nii: I. F. Negruțiu, dr. A. Chețianu și dr. I. Rațiu, și lasă comitetului să-le aducă aceasta la cunoștință. Pentru verificarea procesului verbal se aleg d-nii Ioan Ciura și Roza Lupan.

Seara târziu președintele anunță că pe lângă toată depărtarea nu se poate desparte de reuniunea noastră. Va lucra și de aci înainte spre prosperarea reuniunii, a învățământului și culturii din aceste părți pentru cheamă învățătorimea la muncă nepregetată.

Mulțumim și pe această cale Dlui președinte pentru înțeleapta conducere a adunării generale. *Correspondent.*

Insoțirea economică „PLUGARUL“ din Blaj

Ș'a ținut prima adunare generală ordinară conform statutelor la 28 Maiu, în localul casinei din Blaj.

Au luat parte la aceasta adunare 29 membri în persoană și 32 prin delegați.

Adunarea a fost condusă de v. președintele Dr. V. Suci canonic.

Insoțirea ș'a început activitatea numai prin Septemvrie 1911. Deci bilanțul prezentat e numai pe lunile Septemvrie—Decemvrie 1911. Conform bilanțului capitalul de cvote vărsat în cassa societății la 31/XII 1911 face 38021'33 cor. Învărtirea totală face 50,477'88 cor. Venitul curat după subtragerea % ce se cuvine după cvotele vestite face 125. Faptul că se arată un venit așa mic e de a se pricepe așa, că deviza Plugarului nu e să realizeze venituri orbitoare ci să facă ca membrii să ajungă la mărfuri bune și și mai eftine ca aiori. Mai departe aproape tot capitalul insoțirii a fost vărsat în afaceri de păduri, cari nefiind isprăvite nu s'au luat la bilanțul de pe 1911, ci au fost trecute la conturile de pe 1912. După explicările date membrilor prezenți despre mersul bun al afacerilor se închide adunarea. Aceasta au ținut-o mai mult, ca să se facă destul legii. Deci adevărata adunare generală va fi numai la finea anului 1912.

APEL!

Cu grează ne aducem aminte de dezastrul cauzat prin uraganul din 13 Maiu 1912.

Nici noi nu am fost cruțați de această pacoste crudă și neașteptată, care a devastat mai multe comune locuite de români din cercul Teaca.

Biserici masiv zidite au fost prefăcute în ruină, oameni au fost omorâți și schilodiți de titanica putere a vântului ne mai pomenit.

Peste 10.000 de români au rămas fără adăpost de noapte. Bogat și sărac împreună cerșesc după o bucată de pâine. Pagubele trec peste un milion.

Poporul și altcum sărac cu greu poate îndura lovitura aceasta.

În numele copiilor rămași orfani, a văduvelor și a românilor deveniți cerșitori apelăm la marimozitatea publicului darnic, rugând să aline durerile greu încercaților.

Toate contribuțiile sunt a se trimite la adresa: Emil Birtolon, Teacă (Kolozsmege).

Teaca, în 31 Maiu 1912.

Pentru comitetul de ajutorare:

Emil Birtolon
casar.

Dr. Eugen Bran
președinte.

Noutăți.

Comemorarea lui Gheorghe Bariț. Harnica societate de lectură a teologilor noștri a aranjat o prea succesă sărbare întru amintirea nașterii-marelui ardelean Gheorghe Bariț. Înainte de sărbare s'a celebrat de membrii veneratului Capitul sf. liturgie împreună cu parastas, a cântat corul teologilor. După sf. slujbă s'a început serbarea în sala de gimnastică. Pe perețele din fund era portretul în ulei a lui Bariț, lucrat de prof. Flaviu Domșa. Conferența bine compusă asupra marelui bărbat, a fost ascultată cu mult interes și autorul clericul Ioan Crișan, felicitat. De asemenea au fost foarte succese cântările de cor bărbătesc, sub conducerea clericului Ion Băcău, cum și decla-

mările clericilor Emil Ștefanuț și Ion Spătariu. În special cel de al doilea prin înțepetarea atât de nimerită a Fragmentului epice de Coșbuc, a stors aplauze generali.

La sfârșit Excel. Sa Mitropolitul a lăudat pe membrii societății „Inocențiu Micu Clain“ pentru frumoasa serbare în amintirea lui Bariț, „pe care l'am onorat totdeauna cu reverință până ce a fost în viață, și pe a cărui memorie o păstrez după moarte nevătămată“. Excel. Sa se bucură, că aceia cari au cercat să-l amărăscă pe Bariț câtră capetul vieții, fiindcă nu-l înțelegeau, acum s'au întors și în unanimitate îi recunosc marile virtuți, de cari a fost împodobit. În special Excel. Sa a spus că e cu recunoștință câtră Bariț, deoarece din scrisorile lui a învățat românește ales din articole publicate în Gazeta, pe care o găsisse în biblioteca colegiului din Roma, pe când studia teologia. Îndeamnă întreagă tinerimea să țină cu scumpătate la pomenirea marilor bărbați cari au luptat pentru biserică și neam, cum a fost și Bariț.

Pe lângă Escelenția Sa au mai luat parte la serbare, d. prepozit Moldovanu, canonicii dr. Marcu și Suci, profesorii dela institutele de învățământ de aci și alți numeroși intelectuali demni și dame. Încheind felicităm și noi pe bravii clerici pentru succesul repurtat. Dintre membri familiei au luat parte d-na Vuia dela Arad și copilița Doina Bontescu din Hațeg, cari incidental se nimeriseră să fie în Blaj.

Despărțământul Blaj al Asociațiunii, invită la conferența „Germania“, ce o va ținea domnul dr. Horea Petrea-Petrescu, Miercuri în 5 Iunie n. la orele 8 seara, în sala de gimnastică a liceului. Predarea va fi însoțită de proiecțiuni luminoase. Intrarea după plac. Venitul aste lu tolosul năpăstuiților de apă și furtună.

Serbările dela Blaj. Sub acest titlu a apărut în editura despărțământului Blaj al Asociațiunii o voluminoasă scriere de 450, XVIII. pagini și cu peste 30 ilustrații, reprezentând scene mai marcante dela serbările iubilare ale Asociațiunii. De o deosebită importanță este catalogul expozițiunii — secția istorică, compus de prof. dr. Ioan Raț. Comisia de redactare compusă din d-nii, A. Ciura, dr. V. Macaveiu, dr. A. Nicolescu, Gavriil Precup, dr. O. Prie și dr. I. Rațiu a cercat să adune tot ce s'a scris despre acele serbări neuitate, să fixeze momentele înălțătoare, cari nu se vor șterge ușor din amintirea celor-ce le-au văzut și să pregătească pentru cei-ce n'au fost la Blaj o icoană completă a tuturor lucrurilor petrecute atunci. Muncă grea și obositoare. Putem asigura însă pe cetitori, că silințele comitetului de redacție au fost încununete cu succes. Volumul tipărit pe hârtie velină, cu o copeartă încadrată în motive românești, lucrată de profesorul pictor Flaviu C. Domșa, are să fie o carte prețioasă, ce nu poate lipsi de pe masa nici unui cărturar. Prețul s'a fixat în 3'50 cor. plus 25 bani pentru expediția recomandată. Recomandăm cu toată căldura procurarea acestui volum.

Necrolog. † Iuliana Suci n. Dărbănt, soția protopopului deficient, după un morb scurt, împărțită cu ss. Taine, a încetat din viață la 31 Maiu 1912, în anul al 45-lea al fericitei sale căsătorii, în etate de 71 ani.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii”.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

CAPITOLUL XXVIII

Zilele treceau rând pe rând. Numai după trei săptămâni dela plecarea boerilor din Moldova, în Curtea de Argeș se petrecură multe lucruri însemnate.

Radu Vodă plecă cu păcurile de oaste în jos, spre Giurgiu, spre apele Dunării, să pună pe goană turcimea tâbărită pe malurile românești.

Chir Ion Despotul, ajuns crainul Sârbilor, părăsi țara românească cu jupâneasa Florica și jupânița Ilinca. Curtea lor ajunsă a fi stăpânirea postelnicului Balș.

Jupânița Ruxanda nu-și mai contenea șiroaiele de lacrimi dela plecarea lui Radu și a Despotilor. Azi jupânița nu mai locuia în așezămintele vechi ale jupânului Ion, ci deocamdată se adăposti în casa metropolitului Maxim.

Copila plângea ziua și noaptea, simțindu-se ajunsă pe drumuri, rămasă singură pe lume... Steaua fericirii sale părea apusă — și privea cu groază în viitorul său întunecat... Pe lângă aceasta o mustră cugetul pentru pasul greșit ce-l făcuse, îndepărtându-se pe furis dela sânul mamei, ca o fiică neascultătoare... Jupânița începuse a-și recunoaște greșala și își propuse să se reîntoarse la câminul părintesc, la maică-sa, bolnavă greu după cum auzise din gura solilor moldoveni.

Intr-o bună dimineață sosi la așezământul metropolitului dragomanul Sibiului, Iordache Pandelea, îmbrăcat cu nădragi înfoiați, contăș roș, cu'n suman lung, cu gulere de samur și lanț de aur la gât. În pieptarul presorat cu nasturi de argint, stăteau înfipte hangere ascuțite, colțuroase rotunjite ca secerea, apoi câteva pistoale cu prășele țarcești, de ciolan alb.

Dragomanul intră deodată în ietacul domniței, care îngâna acatistul Maicii Domnului.

Pandele era un munte de om înalt, pieptos și voinic ca un șoim. De sub cușma cu pene'n frunte, se desfășurau dealungul umerilor coamele-i de păr, negre ca penele corbului, deasupra buzelor se resărau două brezde de mustați groase, răsucite, iar dedesuptul lor o barbă negrie, îngrijită stăruincios.

Ochii-i mari, negri și vioi ca ai vulturului, aruncau o privire serioasă și hotărâtă.

La curtea metropolitului dragomanul veni cu un rădvan tras de patru armăsari voinici, sub a căror copite scăpărau pietrele ulițelor.

Domnița auzind durăitul rădvanului și tropotele telegarilor, se furișă la fereastră și cunoscându-l numai decât pe dragoman, care se abătea de-a dreptul în etacul ei.

Dragomanul făcu domniței mai întâi o închinăciune lungă, îi sărută mâna cu venerațiune zicându-i:

— Bine te-am găsit, jupâniță Ruxandă, mă mai cunoști? Vin din Sibiuiu cu o veste dela Măria Sa, Doamna Despina.

— Ce veste? — întrebă Ruxanda.

— Apoi ce veste... vei afla mata, domnițo, din răvașul acesta, ce veste vă aduce eu astăzi. Eu aștept răspuns dela Măria Ta.

Ruxanda cu mâna tremurândă de spaimă, luă răvașul, și desfăcându-l îl ceti în gând:

Ruxando!

„Datu-ți-am de știut prin ai Moldovei „boeri mari, că a noastră mună greu este „bolnavă, de cum dusu-te-ai domnia ta în țara „românească fără a mamei voință. Astă a „domniei tale rea faptă scărbit-au mult a „mamei noastre inimă, de-au pus'o la pat, „Așijderea din zi în zi ce merge, tot mai „rău mamei noastre este și vaetă-se fără „zăbovire, ca'u ajuns dânsa să tragă la bă- „trânețele sale albe atâta năcaz și năduh „din a domniei tale urâtă faptă. Rogu-te „dreptaceea în ai mamei noastră aume, să „se răsgândească domnia ta bine la ceea ce- „au făcut din rea voință ori din a boerilor „smeomeală și îndure-se înapoi a veni la a „mamei noastre sălășlînță, ca cât e în viață, „să-i ceri a ta domnie iertare ca să te des- „lege cu limbă de moarte dela păcatul cel „mare, dacă săvrășitu-l'ai domnia ta.

„Scrisu-s'au acest răvaș și de a mea „domnie iscălit la târgul Sibiului, în ziua a „păisprezecea a creștinului, leatul una mie, „cincî sute, douăzeci și șase.

Io Stana Basarab.”

Jupânița Ruxanda nu se îndoi câtuș de puțin despre adevărităta celor scrise de mâna soră-sa Stana. Ea nu isprăvi încă de cetit răvașul, și un șuvoi de lacrimi izbucni din ochii roși și plânși. Pela sfârșitul răvașului, când ceti că maică-sa greu bolnavă trage de moarte și o chiamă cu limbă de moarte, în hohotul plânsului, strigă:

— Ah, mamă, mamă ce-am făcut!... iartă-mă, iartă-mă!

Dragomanul o privea plin de compătimire și dădu s'o mângăie cu cuvintele:

— Apoi nu-i nevoe să plângi atâta domnițo, — mama Măriei Tale are să te ierte, numai să te întorci la Sibiuiu...

— Numai decât... să se răstoarne lumea și pământul, că de întors acasă, trebuie să mă întorc!

— Uite, atunci te iau cu mine în rădvan, — te-oi duce drept la Sibiuiu.

— La Sibiuiu? Atunci bine, mă învoesc! Mama-ți va plăti cheltuelile drumului!

— De asta să nu duci Măria Ta grijă. Lucrurile mai grele le poți lăsa aici, ia-ți numai ce ți-i mai trebuincios și mai scump. Măni așa dar cu Doamne-ajută pornim din zori.

— Așa să fie cum spui!

— Dar ai face și mai bine Măria Ta, dacă nu-ți vei lăsa rămas bun dela nimeni, nici dela Sfînția Sa părintele metropolit, ca să nu te încurce iară...

— La asta mă gândisem și eu! n'am să-mi iau rămas bun dela nimeni! În zori de zi să mă aștepti în dosul mănăstirei.

— Minunat isprăvi dragomanul, care sărutându-i mâna albă și moale, ieși din ietac.

Jupânița suflă acum mai ușor, mai învoe. Parcă Dumnezeu trimise pe dragoman — gândea'n sine — s'o ducă la Sibiuiu.

Toată ziua numai la plecarea sa se gândea și nu mai putea aștepta să sosească ziua de mâni. Își puse la cale toate sculele și stralele — toate mărunțurile casnice, așternându-le cu îngrijire într'un sipet ușurel.

Ruxanda nu-și luă rămas bun dela nimeni și nimeni nu-și destăinuie plecarea.

În revărsatul zorilor luminoși, în răcoriștea dimineții plină de mireșme îmbătătoare de flori și de armonia păsărilor cântărețe, clopotele sf. mănăstiri dela Argeș sunau mai domol, mai duios, mai melancolic ca altădată...

Călugării ca de obicei cântau, înșirați în strane, psaltihia cu un fel de neliniște ori măhnire. Ba une-ori, în restimpul slujbei sobornicești, câte unul șoptea la urechea altuia frânturi de vorbe, se întrebau, unde-i Domnița Ruxanda? Jupânița de altfel niciodată, de când se afla la Curtea de Argeș, nu lipsia dela închinăciunile călugărilor și dela sfânta jertfă a liturgiei. Domnița în fiecare dimineață se închina cu toată smerenia unei fecioare nevinovate în strana domnească. Ori de câte-ori treceau prin preajmă-preoții îmbrăcați în odăjdii sfinte, ce eșeau cu sf. Dar, ori călugării ce se împărtaşau, ori dascălii ce cântau și țineau hangul, totdeauna se închinau adânc domniței. Chiar diaconășul tinăr Eugenic, când eșea să cetească Evangelia ori să întemeieze fețele cuvivoase, se ploconea adânc cu mai mare smerenie și întămăia fața albă și gingașă a domniței mai cucernic și mai încet, ca să poată privi mai lung la chipul frumoasei domnițe.

De când Ruxanda locuia la metropolitul Maxim, se făcuse cunoscută cu toate fețele preoțești și călugărești, și cu toții o venerau ca pe o sfântă, ca pe viitoarea Doamnă a Țării-Românești.

Ruxanda, când vorbea cu vre-o față cuvivoasă, totdeauna își ținea ochii plecați la pământ, băga de seamă la fiecare vorbă, și din pricina simplității și umilinței sale, cu toții o țineau de finger intrupat. Și tinărul diaconăș Eugenic își căuta pricina de vorbă cu domnița, îi aducea mănunchiuri de flori din grădina arhondăriei (unde domnița nu putea răzbate) ori panerașe cu mere coapte și pere busuioace, — și cu acest prilej sărăuta cu mare poftă și dor mânușița albă și mlădioasă a domniței și îi privea cu zimbete dulci în ochi mari și negri...

Domnița se cam rumenea de câte-ori primea vre-un dar dela fețele cuvivoase, se ferea de chipurile bărbătești, dar totdeauna se bucura foc când primea ceva dela diaconășul Eugenic, călugărașul cel cu coame blonde, cu ochi albaștri, cu obrazii rumeni și plini, cu glas limpede și subțirel de față.

Azi, pentru întâiașdată domnița lipsea din biserică și toți țineau seama de lipsa ei, dar mai ales tinărul diaconăș Eugenic, care umbla cu capul în pământ, cu ochi îndușoși de măhnire pe urma domniței, că n'o mai poate întămăia cu atâta dibăcie...

Cu toți călugării, dar mai ales tinărul diaconăș Eugenic, se măhniră adânc la vestea auzită din gura metropolitului, că Ruxanda a dispărut în taină dela mănăstirea Argeșului.

Metropolitul Maxim după sf. slujbă nedând de urma jupâniței nici în mănăstire, nici în arhondărie, pe loc înștiință pe logofătul Niță și pe mulți alți boeri mari.

În ietacul Ruxandei se strânsoră sumedenie de călugări și jupâni, cercetau lucrurile rămase pe urma ei și între alte mărunțuri găsiră un petec de hârtie mototolit. Petecul de hârtie era tocmai scrisoarea Stanei, prin care o roagă să vină cât mai de curând la

Sibiu, unde maica-i trage de moarte. Acum metropolitan, călugării și boierii înțeleseseră ce-i la mijloc, pricina pentru care dispăruse jupânița. Logofătul voia să mai aștepte, cu cine a plecat Ruxanda, cine i-a pus la cale rădvanul? Fără voia și înștiințarea metropolitanului și a boierilor mari: Dar pe cine să întrebe logofătul? Când fuga Ruxandei era tănuțită tuturor?...

Așa se scurgeau zile după zile. De nici o căiri nu venea nici un zvon, cu cine și pe unde s'ar fi dus jupânița Ruxanda. Cu toții susțineau părerea, că domnița era de mult înțeleasă cu vre-un jupân și că ea însăși și-ar fi pus la cale plecarea și fuga din Curtea dela Argeș. O seamă din boerime socotea, că copilandra s'a îndepărtat de pe pământul românesc de frica Turcilor, cari băntuiau ca furnicile pretutindeni; alta, că Ruxanda respinge mâna Măriei Sale, Radu Vodă; o seamă iară că jupânița s'a îndepărtat pentru a-și lua rămas bun dela maică-sa, greu bolnavă, ce-o chema cu limbă de moarte.

După o lună de zile, de cele mai norocoase isbânzi, sosește Radu Vodă cu oștile învingătoare. Vodă făcuse minuni de vitejie în părțile Dunării de jos — alungase turcimea tăbărită pe țarmurile românești. Selim-Pașa își retrase oștile înapoi și trimise un firman Măriei Sale cu scop de împăcaciune.

Radu Vodă numai decât răspunse Sultanului, că se împacă cu înalta Poartă, că pleacă la Constantinopol, spre a fi întărit la demnie de haznaua turcească.

Vodă, învingând suvoitul întărității păgânimi, se repezia ca vântul, în sporul negrului, spre Curtea de Argeș. Tot drumul la nimeni altul nu se gândea, decât la odorul inimii sale, la vraja și farmecul visurilor sale, la draga Ruxandă.

Vodă o vedea necontenit cu ochi umezi de roua lacrimilor, cu fața jalnică și posomorită, oftând și ducând dorul lui Răduliță.

Niciodată nu i-ar fi trecut lui Vodă prin gând, că scumpa lui ibovnică Ruxanda, rămânând pe mâni străine, ar fi îndrăznit să dispară așa de tainic din mijlocul boierilor cunoscuți.

Vodă se măhni amar la auzul îndepărtării sale furioase și învinuia pe metropolitan și pe boerime, că n'au păzit-o ca ochii din cap. Toți boierii linișteau pe Vodă, că jupânița a plecat numai la Sibiu, — unul singur Radu Vodă nu prea dădea crezământ cuvintelor boerești și își tăleuia în feluri diferite fuga ibovniciei.

Vodă însă, luându-și inima în dinți, plecă cu doi boeri spre Târgigrad, să fie întărit la demnie de însuși Pașa-Selim, care după moartea timpurie a domnișorului Teodosie Basarab, voi să închine tronul unui oare-care „Vladislav“.

Așa toată țara rămase înlemnită la auzul aseunsei fugi a domniței Ruxanda și cu toți așteptau să vadă, cum are să se aleagă vechea dragoste, pentru care se făcuse atâta zarvă și zvon de războire.

CAPITOLUL XXIX.

Cine ar fi crezut vre-odată, că dragomanul Iordache Pandele n'ar fi apucat spre Ardeal, ci spre Moldova?

Dar așa a fost.

Prin mlădierea vântului de dimineață, prin arșița soarelui de ameazi, prin ră-

coariștea nopților senine de vară, cu lună plină și luceferi luminoși, prin înfiorarea codrilor, prin murmurul apelor, după lungă străbătore de drum, dragomanul ajunsese cu jupânița Ruxanda la Iași.

Pandele dorea să străbată cu zina păzită ca ochii din cap, până la Suceava, dar îl epri bolștea domniței. Ruxanda, trudită amar de drum, de jale sufletească și de gânduri negre — se îmbolnăvi spre drumul ce duce spre Moldova.

Dragomanul trase cu domnița bolnavă la curtea Vornicului Tăutu din Iași. Aici fu primită cu toată bunăvoința și îngrijită ca și una din copilele sale.

Ruxanda, albă ca floarea de lămâie, cu ochi posomorțiți, plini mereu de roua lacrimelor, se puse de-a binele pe zăcut. Nimănua nu spunea ce-o doare, ce-o frământă... dar domnița plângea necontenit și din zi în zi se ofilea ca frunza de toamnă.

Tot tirgul Iașilor știa, că mireasa lui Vodă Ștefăniță a fost adusă de dragomanul Pandele, deci cu toții așteptau nunta domnească. În fiecare zi veneau boeri veliți și jupănești s'o mângâie cu vorbe dulci și calde, s'o feliciteze pentru norocul ce-o așteaptă în viitor, să-i dea povețe, cum să se poarte mai apoi... dar domnița nu zicea nimănui nici o vorbă, privea la toți cu ochi reci, tostrăinați și parcă nu înțelegea rostul mesajurilor. Domnița respingea toate darurile boerești, chiar și mâncările cele mai alese și gustoase — zile întregi de-a rândul nu gusta nimica, decât câteva sorbituri de lapte dulce.

Vornicul, din ziua în care sosisse Ruxanda, trimise stafetă pe stepele Nistrului lui Vodă Ștefăniță, că ibovnică-i se află în Iași, bolnavă la curtea sa. Întrebându-l, ce să facă cu dânsa?

Intr-o bună dimineață sosește la curtea Vornicului porto-vistiernicul Tărei, jupânul Moțoc, din Suceava — de vreme-ce și acolo ajunsese zvonul sosirii domniței Ruxanda.

Moțoc veni să aștepte din înasă gura domniței, ce-i la mijloc, ce s'a întâmplat, de ce domnița s'a abătut așa din senin, pe neașteptate, la Iași?

Vistiernicul află pe jupânița zăcând, singurică în etacul ei. După ce-i se închină adânc și li săruta mâna, albă, subțirică, îi puse întrebarea:

— D'apoi cum așa?... ce vânt te-a adus la noi, în Moldova?

Domnița mai întâiu privi cu ochi mari cercetători, din cap până în picioare pe noul jupân sosit, apoi oftă lung, dând cu întristare din cap; după o clipă izvori din ochii măhnitei jupănițe un șiroi de lacrimi.

Vistiernicul se înduioasă și începu s'o mângâie:

— Nu-i lucru curat domnișo, trebuie să fie ceva la mijloc! Spună-mi mata, ce ai pe suflet — aibi încredere, nu te teme!...

Jupânița începu să aibă încredere în Moțoc și îi zise cu glas istovit de suferință:

— Primisem răvaș din Sibiu dela soră-mea Stana, că maică-mea e greu bolnavă, prin dragomanul Iordache Pandele. La această veste numai decât m'am hotărit să plec la Sibiu — când colo, dragomanul mă duce în Moldova!... L'am rugat, am plâns, i-am făgăduit o mână de galbini... dar însădar. Pe drum m'am îmbolnăvit și bolesc până în ziua de azi aici la curtea Vornicului Tăutu.

— Aceasta-i atunci treaba boierilor ținuți în temniță, Trotușan, Dragomir și Dănilă. Se

vede, că ei s'au înțeles din Sibiu cu dragomanul, ca să te răpească lui Vodă Radu.

— Se poate! — de ce nu?

— Liniștește-te mata, domniță!... Să știi, că nu-i adevărată vestea, că muma Măriei Tale e bolnavă. Aceasta e o minciună. Asta am aflat-o din gura boierilor scăpați din temniță.

— Ah, dare-ar Domnul, ca mică-mea să-mi fie sănătoasă și să aibă multe zile!... răspunse jupânița îmbucurată de noua veste.

— Apoi să știi mata domnișo, că dacă ai fost adusă aici prin înșelăciune, atunci mare-i Dumnezeu și vei scăpa cu zile din mrejele vrăjmașilor.

— Oh, să dea Dumnezeu sfântul!...

— Măria Sa Vodă Ștefăniță, îți cere și îți vrea mâna nu atât din dragoste, cât de frica pravilei, care zice, că tot domnul să-și ia de soată femeie de neam domnesc. De altfel Ștefăniță de îndrăgît de Irina de fata vornicului Tăutu.

— Bine că știu toate acestea — cu atât mai bine pentru mine!... Și n'ar fi cu putință, să mă scapi d-tajupăne, din lațul în care mă află prinsă?

(Va urma.)

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Ticvanul mic* pe 1911 până în 15 Nov. — *Oșorheiu* pe 1912 sem. 1-iu. — *Beld* pe 1912. — *Garbova de mijloc* pe 1912 sem. 2-lea. — *Gădălin* pe 1912. — *Greovaș* pe 1911 până în 1-a Septemvrie. — *Felsősebes* (p. N. Sajó) pe 1911 trimestrul ultim și întreg an. 1912.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

In Editura Tipografiei și Librăriei „DOINA“ din Beiuș

a apărut:

Foiletoane

de

Alexandru Ciura

un volum elegant și bogat, care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă. Prețul Cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România Lei 1.80 plus 20 b. porto. Comandele să se adreseze Librăriei „Doina“ în Beiuș (Belényes) Ungaria. (64) 3—3

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat

Budapest, IV., Gerlócsi-utca 7. sz.

(88) 65—104 (Központi városi háza mellett).

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa. ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiiu—Nagyszeben. Edițiul „Albina“.

(1) 23—52.

E adevăr etern,
că puterea corporală nu e pe vecie, chiar și
tinereța

își risipește cu ușurință această comoară scumpă, care dacă s'a pierdut

și

nu vrea să mai revină, ori pierde voia de viață; dar e o fericire, dacă

puterea corporală

revine, și în privința

fac minuni

bomboanele-CAVIAR, cari întrunesc toate proprietățile cunoscute și alese ale caviarului natural și ale gălbînșului de ou.

Acesta nu e medicament, ci o delicatose de un gust escelent.

Prețul unei cutii e 1 cor. 60 fileri.

Se pot căpăta pretotindeni.

Sub ocrotire legală. Sub ocrotire legală.

Vanzătorilor se dă rabatt.

Se pot comanda la:

Representanța generală și depositul de Bomboane-Caviar și Pastile de

Havanna în

BUDAPESTA,

VII. ARÉNA-ÚT 19. II. EMELET 7,

Telefon 102—36. (63) 3—4

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,146,556-86
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744—
} viață „ 10,981,322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . cor. 2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 53—7

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f. 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.